

Start van deze pagina

[Skip navigatie, ga direct naar de Inhoud](#)

De wegwijzer naar informatie en diensten van alle overheden

Tekstgrootte

-
- [Home](#)
 - [Particulieren](#)
 - [Ondernemers](#)
 - [Overheidsinformatie](#)

 - [Over deze site](#)
 - [Contact](#)
 - [English](#)
 - [Help](#)
 - [Sitemap](#)

Snelzoeken Snelzoeken Zo

[Home](#)[Overheidsinformatie](#)[Officiële bekendmakingen](#)

[Officiële bekendmakingen: Zoeken](#)

[Terug naar bekendmakingen](#)

Ka Tw

Vergaderjaar 1994-1995

Kamerstuk 22343 nr. 18

Gepubliceerd op 28 maart 1995

[Toon volledige inhoudsopgave](#)

- [Aanhef](#)
- [Lichaam](#)
- [Ondertekening](#)
- [Lichaam](#)

Gerelateerde informatie

Toon alle stukken in dossier

- [22343 \(Hoofddossier\)](#)

Toon Referendum links

22 343

Handhaving milieuwetgeving

nr. 18

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 17 maart 1995

In reactie op de brief van 8 december 1994 (38/94 VROM) van de vaste Commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, zend ik u hierbij, mede namens mijn ambtgenoten van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Binnenlandse Zaken, **een nieuwe notitie aangaande de aanpak van zware milieucriminaliteit**.

Overeenkomstig het verzoek is voortgebouwd op hetgeen in de loop van 1994 aan u is toegezonden. Een deel van deze stukken had niet zozeer betrekking op de aanpak van zware milieucriminaliteit doch op milieuhandhaving in zijn algemeenheid. Dit laatste geldt bijvoorbeeld voor de brief van 11 augustus 1994 waarin de toenmalige ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, van Justitie en van Binnenlandse Zaken hebben gereageerd op de rapporten «Milieu, nous maintiendrons?», «Politie en Milieu» en «Zuiver handelen in een vuile context», welke reactie is geplaatst in een totaalbeeld van de handavingsstructuur en de ontwikkelingsfase waarin deze verkeert.

Ook wil ik in dit verband de brief van 2 december 1994 in herinnering roepen. Daarin zijn de vragen die resteerden uit het op 6 oktober 1994 gevoerde algemeen overleg over de handhaving van milieuwetgeving beantwoord. Deze brief gaat vooral in op de bestuurlijke integriteit en de zaak Laura betreffende het milieuhygiënisch ondeugdelijk reinigen van olietanks en het onjuist behandelen van afvalstoffen.

In bijgaande notitie wordt specifiek de aanpak van zware milieucriminaliteit belicht. Daarbij is gekozen voor een opzet die gelijk is aan die van de notitie die bij brief van 18 februari 1994 door mijn ambtsvoorganger over dit onderwerp aan uw commissie is toegezonden (TK 1993–1994 22 343, nr 16). Slechts waar dit voor goed begrip noodzakelijk is zal worden teruggegrepen op de inhoud van de in de loop van 1994 toegezonden stukken.

De Minister van Justitie,

W. Sorgdrager

NOTITIE AANPAK ZWARE MILIEUCRIMINALITEIT

1. Inleiding

Bij brief van 8 december 1994, 38/94 VROM, heeft de commissie verzocht om een nieuwe notitie aangaande de aanpak van zware milieucriminaliteit. Deze notitie bied ik u, mede namens mijn collega's van

Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Binnenlandse Zaken, hierbij aan. Achtereenvolgens wordt in de notitie ingegaan op de definitie van zware milieucriminaliteit, de omvang van het verschijnsel, de aanpak van zware milieucriminaliteit, met inbegrip van organisatorische aspecten, deskundigheidsbevordering en het ontwikkelen van nieuwe methodieken. Nadat de internationale ontwikkelingen zijn aangestipt volgt een paragraaf over de bestuurlijke integriteit. Ten slotte wordt kort ingegaan op milieurecht en zelfregulering, versterking van de informatiepositie. Als bijlage is een jaarpogave over 1994 van zware milieuzaken opgenomen¹.

2. Zware milieucriminaliteit

2.1. Definitie

Bij brief van 8 december jl. heeft de commissie kenbaar gemaakt behoefte te hebben aan een eenduidige definiëring van het begrip «zware milieucriminaliteit». Het is echter – hoe begrijpelijk deze wens ook is – niet mogelijk om een samenvattende omschrijving van de kenmerken van zware milieucriminaliteit te geven. Het gevaar zou immers bestaan dat, door het versimpelen van de thans bekende maatschappelijke werkelijkheid in een definitie, tot nog toe onbekende vormen van zware milieucriminaliteit bij voorbaat zouden worden uitgesloten aangezien daarmee op het tijdstip van definiëring geen rekening kon worden gehouden. Ook kan het nodig zijn om in de opbouwfase minder zware zaken aan te pakken om de kennis en ervaring op te doen die voor zware milieuzaken nodig is: in onderhavige notitie wordt op een aantal plaatsen dan ook gesproken van (middel)zware zaken. Daarnaast wordt op deze manier voorkomen dat discussies over de definitiekwestie de voortgang van het werk zouden belemmeren.

Het ontbreken van een eenduidige definitie betekent niet dat de problematiek niet modelmatig benaderd zou worden. In het kader van deze modelmatige benadering wordt gewerkt met een aantal indicatoren, op grond waarvan verschillende vormen van milieucriminaliteit worden onderscheiden en die tevens als hulpmiddel dienen om de aanpak van deze vorm van criminaliteit zo gericht mogelijk te laten plaatsvinden. Wellicht ten overvloede zij nog aangetekend dat het ontbreken van een eenduidige definitie tot nu toe niet tot problemen in de praktijk heeft geleid.

2.2. Bijzondere vormen

Milieucriminaliteit is moeilijk te plaatsen in het strafrechtelijk denkraam van «zware» en «lichte» criminaliteit. Toch zijn er vormen van milieucriminaliteit te benoemen, die vragen om een structurele multidisciplinaire en projectmatige aanpak. De termen «zware» en «complexe» milieucriminaliteit omvatten vele vormen van milieucriminaliteit, van landsgrensoverschrijdend tot en met regionaal en lokaal. Onder zware, georganiseerde criminaliteit wordt in het algemeen verstaan criminaliteit met de volgende kenmerken:

- georganiseerd karakter,
- betrokkenheid van meerdere bedrijven en personen,
- systematisch en herhaaldelijk handelen in strijd met wetgeving,
- op bovenregionaal en internationaal niveau,
- vaak ingrijpende maatschappelijk schade (financieel, ontwrichting, moreel),
- groot geldelijk gewin,
- nogal eens gepaard gaande met geweldsdelicten.

Om het begrip «zware milieucriminaliteit» praktisch hanteerbaar te maken kan een aantal bijzondere vormen

van milieucriminaliteit worden onderscheiden:

- inrichtingencriminaliteit: milieucriminaliteit binnen een bedrijf of concern. Afhankelijk van de organisatiegraad en de omvang van de criminaliteit kan in dit verband ook het begrip «organisatiecriminaliteit» functioneel zijn;
- stoffencriminaliteit: stoffenfraude op het gebied van afvalstoffen en milieugevaarlijke stoffen.

Deze vorm blijft doorgaans niet beperkt tot één bedrijf of concern, maar strekt zich uit over een stoffenketen: van ontstaan, transport, opslag tot definitief gebruik, hergebruik, verwerking of verwijdering;

- façadecriminaliteit: milieucriminaliteit achter de legale façade van milieubeleidsinstrumenten als bedrijfsinterne milieuzorgsystemen, gecertificeerde bedrijfsprocedures, convenanten met branche-organisaties e.d.;
- netwerkcriminaliteit: beïnvloeding van overheidsbeleid door misdrijven als corruptie, oplichting e.d. maar ook een meer sluipend en verborgen proces als «ongewenste beïnvloeding» van ambtenaren door het opbouwen en uitoefenen van druk in diverse bilaterale contacten en in de lobby sfeer.

De hierboven geformuleerde specifieke vormen van milieucriminaliteit hebben elk zeer eigen kenmerken. Deze kenmerken zijn van belang om te bepalen op welke wijze de opsporing zo effectief mogelijk kan plaatsvinden. Zo zal inrichtingencriminaliteit vanwege haar specifiek regionale/lokale karakter in de meeste gevallen aangepakt kunnen worden door de regiopolitie in samenwerking met het bevoegd gezag. Stoffencriminaliteit heeft echter vrijwel altijd een regiogrensoverschrijdend karakter en kan het meest effectief worden aangepakt door (ad hoc samengestelde) interregionale opsporingsteams, waarin de landelijk werkende Inspectie Milieuhygiëne kan participeren (Milieubijstandsteam, afdeling Toezicht Afvalstoffen, afdeling Toezicht Straling, Stoffen en Producten).

Ten slotte geldt ten aanzien van alle vormen van zware milieucriminaliteit dat deze meestal plaatsvinden in de context van het maatschappelijke economische verkeer, waarbij tevens sprake kan zijn van ander straf- of civielrechtelijk onrechtmatig handelen zoals bijvoorbeeld fraude, valsheid in geschrifte of misbruik van vennootschapsrecht. Een goed voorbeeld hiervan vormt de TCR/TCA-zaak, waarin de strafzaak is opgedeeld in de volgende deelprojecten:

- Wet Verontreiniging Oppervlaktewateren;
- Wet chemische afvalstoffen;
- Wca-export: illegale export van gevaarlijk afval;
- fiscale delicten;
- vermogen/plukze;
- criminele organisatie: er wordt nagegaan of er achter de legale façade een criminele organisatie schuilgaat;
- subsidiefraude en
- personeel: wie binnen het concern deed wat wanneer.

2.3. Relevante vormen van milieucriminaliteit bij de toekenning NMP-BOP-gelden

Aan het budget voor bijzondere opsporingskosten politie (BOP) is uit de NMP-gelden f 2,8 miljoen op jaarbasis toegevoegd. Met ingang van 1994 is door de (toenmalige) vergadering van Procureurs-Generaal

besloten de helft van dit bedrag toe te kennen op voordracht van de projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit; de andere helft wordt via de ressorten verdeeld. De criteria die de projectgroep heeft ontwikkeld voor de toekenning vormen eveneens een indicatie voor de invulling van het begrip zware milieucriminaliteit, waarbij als uitgangspunt geldt: hoe meer criteria van toepassing zijn, hoe zwaarder de zaak.

Voor vergoeding komen in aanmerking onderzoeken met milieuhygiënisch relevante aspecten, waarbij het onderzoek zich tevens op die aspecten richt, die samenwerking vereisen met bijzondere opsporingsdiensten, dan wel met bijzondere opsporingsambtenaren op het gebied van de milieuregelgeving. Hoge prioriteit wordt daarbij gegeven aan:

- onderzoeken waarbij sprake is van grote, vaak onherstelbare schade aan het milieu;
- onderzoeken met een (inter)nationale uitstraling;
- onderzoeken waarbij de bestuurlijke integriteit in het geding is;
- onderzoeken waarbij internationale samenwerking in brede zin plaatsvindt;
- onderzoeken waarbij monopolisten in de afvalmarkt betrokken zijn;
- onderzoeken gericht tegen georganiseerde activiteiten, veelal in bedrijfsmatig verband.

3. Omvang zware milieucriminaliteit

Voorts is door de commissie verzocht om een geactualiseerd beeld van de omvang van zware milieucriminaliteit. Zoals reeds ter sprake kwam in het algemeen overleg van 6 oktober jl. geldt ook voor dit beleidsterrein dat het niet mogelijk is inzicht te krijgen in de werkelijke omvang van de criminaliteit. Dat wat zich in het verborgene afspeelt wordt immers alleen zichtbaar naar aanleiding van constatering door bijvoorbeeld aangifte, betrapting op heterdaad of toezichts- of controleactiviteiten. Om die reden ontbreken daadwerkelijke mogelijkheden tot kwantificering.

Bij milieucriminaliteit komt daar nog een aantal complicerende factoren bij. Allereerst kennen milieudelicten veelal geen direct aanwijsbare slachtoffers. De omstandigheid dat milieufederaties zich de belangen van het milieu aantrekken en hun procespositie onlangs wettelijk werd verankerd is een uiterst belangrijke ontwikkeling, doch voor het verkrijgen van meer zicht op de omvang van zware milieucriminaliteit in relevantie beperkt. Voorts is het zo dat milieudelicten vaak worden gepleegd binnen bedrijven en administraties, waardoor de dadergroep moeilijk te traceren is. De controle- en handhaving capaciteit staat niet in verhouding tot de omvang van de potentiële dadergroep, waardoor de pakkans relatief gering is. Voor het verkrijgen van aanvullend inzicht in de omvang van de criminaliteit is vereist dat potentiële daders van wetsovertredingen of slachtoffers daarvan kunnen worden geïdentificeerd. Meer inzicht in dader- en/of slachtofferpopulatie kan worden verkregen door wetenschappelijk onderzoek. Met behulp van varianten van de «self report»-methode kunnen vervolgens redelijke schattingen van de omvang van bepaalde vormen van criminaliteit worden gedaan. De Inspectie voor de Rechtshandhaving van het ministerie van Justitie ontwikkelt op dit moment een monitoring-instrument voor de schatting van de naleving van onderdelen van de beleidsinstrumentele wetgeving. Dit instrument kan vermoedelijk op termijn ook een bijdrage leveren aan de schatting van de omvang en de ernst van bepaalde vormen van milieucriminaliteit. Voorshands is echter alleen aan te geven wat is geconstateerd, zoals bijvoorbeeld in het recente onderzoek in Brabant, waar is getracht de grensoverschrijdende afvalstromen tussen België en Nederland in kaart te brengen. Het onderzoeksrapport is aan de Kamer toegezonden bij het antwoord d.d. 17 februari 1995 op de vragen die het Tweede-Kamerlid Crone naar aanleiding van dit onderzoek heeft gesteld. Hoewel dit onderzoek niet specifiek gericht was op zware milieucriminaliteit en slechts betrekking heeft op een periode van 3 weken bleek het in 116 van de 577 gecontroleerde transporten om afvaltransporten te gaan. In 43% van de gevallen bleek dat

men niet vervoerde conform de geldende regels en richtlijnen.

Als bijlage treft u een overzicht aan van de zaken die in 1994 gecoördineerd via de projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit zijn aangepakt. Op basis van de beschikbare gegevens zijn geen criminele inlichtingen voorhanden, waaruit zou blijken dat rond milieu en afval maffia-achtige praktijken in Nederland bestaan, zoals die inmiddels wel zijn aangetroffen in Italië en Rusland (dat wil zeggen gepaard gaande met geweld/afpersing/bedreiging/corruptie). Wel wordt in brede zin gewaarschuwd voor de risico's daarvoor. De omstandigheid dat (nog) geen aanwijzingen bestaan voor maffia-achtige praktijken betekent niet dat er geen organisatiecriminaliteit van de ernstigste soort (Zegwaard, Kemp) bestaat.

4. Plan van aanpak

In deze paragraaf wordt het kader geschetst waarbinnen de aanpak van zware milieucriminaliteit plaatsvindt. In paragraaf 5 wordt aangegeven aan welke organisatorische randvoorwaarden, met inbegrip van deskundigheidsbevordering en te ontwikkelen methodieken, wordt gewerkt om binnen dit kader de aanpak van zaken vorm te geven, waarna in paragraaf 6 kort wordt ingegaan op internationale aspecten.

4.1. Fenomeenbeschrijving en marktanalyse

Een veelbelovende ontwikkeling die, in samenhang met hetgeen in paragraaf 2 beschreven is, mogelijk een aanknopingspunt is voor gerichtere controles en prioriteitstelling, is het in kaart brengen van bepaalde fenomenen. Een fenomeenonderzoek probeert een bepaald verschijnsel in kaart te brengen door er informatie over te verzamelen: hoe doet het zich voor, waar doet het zich voor, in welke omvang doet het zich voor, door welke oorzaken kan het zich voordoen.

Recent is bijvoorbeeld door het WODC in opdracht van het politieregiokorps Kennemerland de milieumarkt onderzocht. In dit onderzoek, dat in het voorjaar van 1995 wordt gepubliceerd, zijn acht deelmarkten onderscheiden, waaronder bijvoorbeeld afval en wildlife, en is aangegeven hoe de markt in elkaar steekt. Daarbij is informatie verzameld over werkzame actoren aan zowel aanbod als vraagzijde van de markt, over aard en omvang van de verhandelde producten en de mogelijke illegale handelwijzen waarvan sprake is of kan zijn in de betreffende deelmarkt. Het achterliggende idee is dat door het in kaart brengen van deze factoren duidelijk wordt waar de risico's voor het plegen van milieucriminaliteit het grootst zijn, waar de controle zich derhalve op zou moeten richten en welke deskundigheden daarvoor nodig zijn.

Een verdere verdieping van de uit het Kennemerlandonderzoek verkregen informatie over de wildlife-markt vindt plaats in het kader van de geïntensiveerde bestrijding van de internationale handel in bedreigde diersoorten. Over laatstgenoemd onderwerp is de Kamer bij brief van 21 december 1994 (TK 1994-1995, 23 900 XIV, nr. 31) geïnformeerd. Het nader onderzoek betreft de malafide en bonafide dierenhandel en zal onder andere eerstbedoelde dierenhandel als georganiseerde misdaad belichten. Voorts zal een vergelijking worden gemaakt tussen deze markt en andere vormen van illegale handel, in het bijzonder afval- en vrouwenhandel. De planning is dat dit onderzoek eind 1995 wordt afgerond.

De projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit zal de onderzoeksresultaten betrekken bij haar werkzaamheden en nagaan of verdere praktische uitwerking vorm kan krijgen. Daarbij zal ook gekeken worden naar de aanpak van de belastingdienst, waar al geruime tijd wordt gewerkt met doelgroepbeschrijvingen. Daarin worden per branche de essentiële kenmerken beschreven die als richtsnoer dienen voor de ambtenaren belast met het uitvoeren van fiscale controles.

De terreinen die tot nu toe de meeste onderzoeken hebben opgeleverd zijn afval en bedreigde uitheemse diersoorten. Op beide onderwerpen zal hieronder nader worden ingegaan.

4.2. Afvalproblematiek

De zware milieucriminaliteit wordt tot nu toe het meest manifest in de afvalsector. Zoals uit het als bijlage opgenomen overzicht van zaken blijkt, gaat het daarbij om afval in een zeer divers aantal verschijningsvormen. Twee economische factoren zijn de belangrijkste drijfveren achter structurele grootschalige ontduiking van nationale en Europese regelgeving. Op internationaal niveau, ook binnen de EG, bestaan grote verschillen in verwerkingstarieven en in prijs met betrekking tot uit het afval te winnen grondstoffen, bijvoorbeeld metalen en hoogwaardige plastics.

Daarnaast bestaat mondiaal het probleem dat aan de begrippen «afval» en «produkt» in ontwikkelingslanden een geheel andere invulling wordt gegeven dan in (industriële) «ontwikkelde» landen. Te denken valt hierbij aan oude koelapparaten – CFK –, oude autobanden, autowrakken, afgekeurde chemicaliën.

Illegale handelingen van afvalverwerkende bedrijven worden door het bevoegde gezag nogal eens passief gedoogd. Mogelijke oorzaken daarvoor zijn:

- de betrokken afvalstromen vormen lokaal of nationaal een probleem door de grote hoeveelheid (zeefzand, zuiveringsslib, verpakkingsmateriaal, verontreinigde grond);
- gezien de aard van verontreiniging (radioactief afval, PCB) is verwijdering van het eigen grondgebied van groter belang dan de wijze waarop;
- voor legale verwerking van specifieke soorten afval bestaat onvoldoende capaciteit;
- verwerking van bepaalde soorten gevaarlijk afval is zeer kostbaar vanwege de speciale verwerkingsmethodieken.

Uit een aantal onderzoeken is gebleken dat in veel gevallen zogenoemde afvalmakelaars betrokken zijn bij de verwijdering van gevaarlijke afvalstoffen. Ook vergunninghouders blijken in veel gevallen een makelaarsrol te vervullen tussen ondoener en andere verwerkers van afvalstoffen, waarbij deze laatsten al of niet bevoegd zijn deze stoffen te ontvangen. Afvalmakelaars blijven nogal eens strafrechtelijk buiten schot. Dit laatste komt het meeste voor in die gevallen waarin de makelaar geen, onjuiste of slechts terughoudend informatie verstrekt over de verwerking, de zogenoemde «gesloten» makelaars.

In de afvalstoffenwetgeving heeft de afvalmakelaar geen expliciete plaats gekregen. In de memorie van toelichting bij het toenmalige wetsvoorstel Afvalstoffen is nader ingegaan op dit onderwerp. Problemen, als het gebrek aan informatie over de verwerker bij de ondoener en de ondoorzichtigheid van het systeem, zouden grotendeels kunnen worden opgelost door een strikte naleving van het hoofdstuk Afvalstoffen van de Wet milieubeheer (begeleidingsbrief en meldingenstelsel). Ingevolge deze wetgeving zouden ondoener en makelaar feitelijk wel gedwongen zijn informatie te leveren over verwerker en verwerkingsplaats. Het meldingenregime van hoofdstuk 10 gaat uit van een complementair systeem van meldingen, dat een uitwerking heeft gekregen in de door elke provincie opgestelde provinciale milieuverordening (pmv). Zowel van afgifte als van ontvangst van gevaarlijke afvalstoffen dient melding te worden gedaan aan het door elke provincie aangewezen Landelijk Meldpunt Afvalstoffen. Zo dient bij de afgiftemelding aangegeven te worden aan wie wordt afgegeven, terwijl bij de ontvangst dient te worden aangegeven van wie de gevaarlijke afvalstoffen afkomstig zijn. In de praktijk zal het echter moeilijk zijn om te komen tot een volledige en sluitende controle, alleen al op grond van de beschikbare inzet.

Een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het openbaar ministerie, het ministerie van Justitie, de directie Afvalstoffen en de Inspectie Milieuhygiëne van het ministerie van VROM beziet thans op welke wijze de rol van de afvalmakelaar – met inachtneming van bovengenoemde kanttekeningen – op een voor de handhavingpraktijk adequate wijze kan worden ingepast in het stramien van de afvalstoffenwetgeving.

In den lande heeft zich een aantal incidenten voorgedaan, waarbij Nederlandse ingezetenen tegen contante betaling vanuit het buitenland partijen gevaarlijk (chemisch) afval hebben meegenomen om deze in Nederland

te dumpen. Tot nu toe bestaat de indruk dat dit overwegend ongeorganiseerd plaats vindt. Echter, dit terrein van de milieucriminaliteit is nog grotendeels onontgonnen; er moet rekening worden gehouden met «dark numbers».

Een reeds afgerond strafrechtelijk onderzoek, waarin de Rechtbank Almelo de verdachte heeft veroordeeld tot 2 jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf en f 30 000,- ontneming wederrechtelijk voordeel, heeft aangetoond dat in het buitenland geadverteerd wordt met deze activiteiten. Tevens bestaat het sterke vermoeden dat bepaalde buitenlandse afvalverwerkers en primaire ontdoeners op meer of minder georganiseerde wijze van dergelijke diensten gebruik proberen te maken.

Een recente ontwikkeling terzake van de afvalproblematiek is de invoering van risicoaansprakelijkheid voor de stortplaatsbeheerder. Op 1 februari 1995 is de wet tot aanvulling van de Boeken 3, 6 en 8 van het Burgerlijk Wetboek in werking getreden. Deze wet bevat een regeling inzake de (civielrechtelijke) aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen en verontreiniging van lucht, water of bodem (Stb. 1994, 846). Voor zover in het kader van deze notitie relevant strekt de aansprakelijkheid zich uit tot het beroeps- of bedrijfsmatig gebruik, de bewaring en het vervoer van gevaarlijke stoffen en de exploitatie van een stortplaats voor afvalstoffen. Het introduceren van een risico-aansprakelijkheid impliceert dat degene die schade lijdt niet meer hoeft aan te tonen dat een bedrijf zich heeft schuldig gemaakt aan onrechtmatig handelen.

Ten aanzien van stortplaatsen is met name van belang de bepaling dat de exploitant van de stortplaats aansprakelijk is voor de schade die voor of na de sluiting van de stortplaats ontstaat als gevolg van verontreiniging van lucht, water of bodem met de daar voor die sluiting gestorte stoffen. De aansprakelijkheid rust dus niet op degene die heeft gestort, maar op de exploitant. Als de schade optreedt na sluiting van de stortplaats dan is de laatste exploitant aansprakelijk. Deze aansprakelijkheid eindigt twintig jaar na sluiting van de stortplaats.

4.3. Bedreigde uitheemse diersoorten

Een ander terrein waar de zware milieucriminaliteit zich openbaart is de illegale handel in bedreigde uitheemse dier- en plantesoorten. Over de aanpak hiervan is de Kamer bij eerdergenoemde brief van 21 december 1994 laatstelijk geïnformeerd.

Opvallend bij de handel in wildlife is de verwevenheid tussen legale en illegale handel. Van de internationale handel, die een wereldomvang heeft van circa 10 miljard gulden per jaar, is naar schatting eenderde deel illegaal. Het illegaal handelen is lucratief en vooral aan het einde van de handelsketen is het financieel voordeel groot. Ter illustratie: een uit de VS geïmporteerde «box-turtle» kost bij inkoop f 10,- en brengt in de verkoop f 200,- op. Vermeldenswaard is voorts het neveneffect dat regelingen opgesteld in het kader van de Convention on International Trade in Endangered Animal Species (CITES) kunnen hebben. Het toekennen van een beschermde status aan bepaalde schaarse dier- en plantesoorten maakt dat deze zeer gewild kunnen raken. De handel neemt daardoor juist toe in plaats van af, terwijl de prijzen stijgen. Het is geen uitzondering dat verzamelaars voor een indertijd impopulaire kooivogel tienduizenden guldens per stuk betalen sinds deze soort op de CITES-1 lijst staat. Onlangs is door een opsporingsdienst zelfs een verkoopprijs van f 115 000,- geconstateerd.

De in 1994 vastgestelde nieuwe Wet bedreigde uitheemse dier- en plantesoorten biedt meer controlemogelijkheden en kent, wat de soorten waarin gereguleerde handel is toegestaan betreft, een omgekeerde bewijslast. Dit vergemakkelijkt de strijd tegen de illegale handel. De nieuwe wet zal naar verwachting voorjaar 1995 in werking treden.

5. Operationele aanpak

Zoals bij de inleiding van paragraaf 4 reeds werd aangegeven wordt in onderstaande paragraaf aangegeven

welke maatregelen zijn getroffen dan wel in ontwikkeling zijn om de aanpak van (middel)zware milieucriminaliteit verdere invulling te geven. Het gaat daarbij zowel om organisatorische aspecten, het bevorderen van de deskundigheid als het ontwikkelen van nieuwe methodieken.

5.1. Interregionale samenwerking

Een belangrijk knelpunt bij de aanpak van de (middel)zware milieucriminaliteit vormt het ontbreken van voldoende recherchekwaliteit en -capaciteit bij de regiopolitiekorpsen. Er is thans nog onvoldoende aanbod van (middel)zware milieuzaken om tot een continue inzet van op milieugebied deskundige rechercheurs te kunnen komen. Politieagenten die een milieuzak hebben gedaan, worden vaak bij een volgend onderzoek niet weer betrokken, omdat zij inmiddels in een ander (niet milieu)onderzoek zijn ingezet. Gevolg hiervan is dat bij ieder onderzoek opnieuw de noodzakelijke milieupertise moet worden opgedaan, hetgeen vertraging en aanzienlijke afbreukrisico's met zich meebrengt.

Bij de projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit is daarom het idee ontstaan om in de regio's waarin zich kennelijk onvoldoende (middel)zware milieuzaken voordoen, te komen tot interregionale milieu-assistentiepoolen. Door het samenwerken met één of meer andere regiokorpsen zou mogelijk wel een schaal bereikt kunnen worden die continue inzet mogelijk maakt en waarbij gebruik gemaakt kan worden van elders opgedane ervaring.

De gedachten gaan hierbij uit naar een, afhankelijk van het «aanbod» van (middel)zware milieuzaken al dan niet ad hoc inzetbaar, team van deskundigen dat onderzoeken doet, ongeacht in welke van de in casu samenwerkende regio's de delicten zijn gepleegd. Daarbij lijkt een samenwerking op ressortelijk niveau aantrekkelijk met het oog op de mogelijke ontwikkeling binnen het Openbaar Ministerie in de richting van gedeelde OvJ-specialisten per ressort.

Einddoel is dat de aanpak van zware milieucriminaliteit geïntegreerd wordt met de aanpak van zware criminaliteit in de tegen die tijd bestaande structuur van landelijk team en kernteams. Tot die tijd moet specialistische kennis en ervaring in een aparte hulpstructuur worden opgebouwd. De uitwerking van de bovengenoemde aanpak vindt plaats in samenwerking tussen het OM en de Raad van Hoofdcommissarissen.

5.2. De landelijke taskforce

De regiopolitie Rotterdam/Rijnmond heeft sedert december 1992 in samenwerking met een aantal landelijke diensten de zaak tegen TCR/TCA in behandeling, waarover de Kamer bij brieven van 22 december 1993 (MB-94-50) en 14 juli 1994 is geïnformeerd (VROM-94-0135).

Ook in dit grootschalige onderzoek hebben alle betrokkenen gaandeweg de nodige expertise opgebouwd. Deze expertise betreft niet alleen kennis van de milieuregelgeving, maar ook de wijze van samenwerking tussen de verschillende diensten en de kennis omtrent een ieders (on)mogelijkheden en specifieke vaardigheden.

De projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit heeft het kernteam Rotterdam/Rijnmond, dat onder meer belast is met het fenomeenonderzoek milieu, verzocht mee te denken over c.q. mee te werken aan een landelijk te organiseren «taskforce zware milieucriminaliteit» teneinde de eerdergenoemde expertise die is opgebouwd te behouden en in te zetten bij toekomstige onderzoeken.

De procureur-generaal, portefeuillehouder milieu, en de korpschef regiopolitie Rotterdam/Rijnmond, tevens portefeuillehouder milieu van de Raad van Hoofdcommissarissen, hebben zich inmiddels akkoord verklaard met dit idee. Voorstellen om te komen tot een dergelijke taskforce worden thans in overleg tussen politie en openbaar ministerie voorbereid. De gedachten gaan voornamelijk uit naar een pool van deskundigen, de bovenbedoelde interregionale milieu-assistentieteams, maar ook regionale opsporingsteams in den lande kunnen assisteren/adviseren bij het doen van onderzoeken naar zware milieucriminaliteit en het verwerven

van de hiervoor noodzakelijke informatiepositie.

Verwacht wordt dat concrete voorstellen dit voorjaar zullen zijn uitgewerkt en dat de task-force medio 1995 officieel aan de slag zal kunnen gaan.

5.3. De rol van het Milieubijstandsteam

Het Milieubijstandsteam (MBT) van de Inspectie Milieuhygiëne van het ministerie van VROM heeft als taak de aanpak van de zware milieucriminaliteit te stimuleren en de politie te assisteren bij concrete onderzoeken tot het moment dat anderen voldoende deskundigheid hebben opgebouwd om deze taak te kunnen overnemen.

In de praktijk blijkt telkens weer dat een succesvol milieuonderzoek zonder het MBT ondenkbaar is. De meerwaarde van het MBT betreft milieuhygiënische, milieujuridische en tot nu toe ook nog steeds rechettechnische know how.

a. Milieuhygiënische deskundigheid

Uitgangspunt blijft dat de milieuhygiënische kennis, die nodig is voor het doen van ingewikkelde milieuonderzoeken, niet thuis hoort bij de reguliere politie. Enige milieuhygiënische kennis is uiteraard wel vereist, doch zeer diepgaande kennis op dit terrein zou impliceren dat de reguliere politie hooggeschoolden van diverse disciplines in dienst zou moeten nemen, terwijl andere overheidsdiensten, die tevens belast zijn met de opsporing van milieudelicten, hierover reeds beschikken. Overigens zou het voor dat soort deskundigen moeilijk zijn om hun kennis binnen het politie-apparaat actueel te houden.

b. Milieujuridische deskundigheid

Ditzelfde geldt voor de milieujuridische deskundigheid. Bij (middel)zware milieuonderzoeken is vrijwel altijd sprake van ingewikkelde juridische situaties, zoals het in kaart brengen van wijzigingen in wetgeving en de vergunnings situatie, die zich hebben voorgedaan in de periode waarover het strafrechtelijk onderzoek zich uitstrekt. De bestuursrechtelijke deskundigheid die nodig is om in zware strafrechtelijke milieuonderzoeken overzicht op dit punt te krijgen is geen taak voor het OM maar zal geleverd dienen te worden door andere overheidsdiensten, tevens belast met de opsporing van milieudelicten.

Het zal duidelijk zijn dat met betrekking tot de twee voormelde deskundigheden met name gedacht wordt aan deskundigen van het ministerie van VROM.

c. Rechettechnische deskundigheid

De politie dient, in samenwerking met voormelde milieuhygiënische deskundigen, kennis te hebben van en ervaren te zijn in het toepassen van op de milieuproblematiek toegesneden rechettechniek. De politie is tot dusverre in een aantal zaken aangewezen op rechettechnische bijstand van het MBT. De medewerking van het MBT in de interregionale milieu-assistentieteams en bij de taskforce is de komende jaren nog noodzakelijk; allengs zullen deze samenwerkingsverbanden ertoe leiden dat de politie op het gewenste kennis- en ervaringsniveau komt.

5.4. Preventie van milieucriminaliteit

Door adequaat toezicht op de naleving van milieuwetgeving en -vergunningen kan een belangrijk deel van de milieucriminaliteit en daarmee tijdrovende en kostbare strafrechtelijke onderzoeken worden voorkomen. Opsporing betreft steeds feiten uit het verleden en vaak onherstelbaar toegebrachte milieuschade. Met de berechting is veelal enkele jaren gemoeid (aansprekende voorbeelden zijn Omega, Kemp, Zegwaard, TCR/TCA).

In het perspectief van duurzaam milieuverantwoord handelen, ligt het voor de hand om milieuongewenst gedrag zoveel mogelijk te voorkomen door adequaat toezicht. Het tot stand gekomen handhavingsnetwerk biedt daarvoor voldoende mogelijkheden. In de praktijk blijkt samenwerking van de betrokken overheidsinstanties – met name op het gebied van inrichtingen – de crux te zijn van effectief, preventief handhaven. Anders gezegd: aan de NMP-eis van een adequaat handhavingsniveau kan optimaal worden voldaan door gezamenlijk optreden van het bevoegde gezag en door bundeling van milieuhygiënische, -technische, -juridische en bedrijfsadministratieve kennis. Daarom zullen de ministers van Justitie en van VROM in het kader van de Landelijke Coördinatiecommissie Milieuwethandhaving (LCCM) de totstandkoming en verdere uitbouw van regionale handhavingsteams en regionale coördinatie- en informatiepunten (CIP's) blijven bevorderen. Bovendien kunnen incidenteel op het gebied van grote, complexe inrichtingen op ad hoc-basis multidisciplinaire inspectieteams worden samengesteld. De politie kan daaraan – ook al gaat het primair niet om opsporing terzake van een concrete verdenking – haar medewerking verlenen op grond van de bevoegdheden in de Wet op de economische delicten. Vanuit de Inspectie Milieuhygiëne (MBT) kan eveneens specialistische ondersteuning van toezicht verleend worden.

Op het gebied van het vervoer van afvalstoffen (dat onlangs in de media aandacht heeft gekregen) is de Inspectie Milieuhygiëne in 1994 gestart met een «netwerkstrategie» ten behoeve van de handhaving van de Europese Verordening betreffende het toezicht op de overbrenging van afvalstoffen (EVOA). Recent hebben de Inspectie Milieuhygiëne, de Douane, het Korps landelijke politiediensten, de Rijksverkeersinspectie en de 25 politieregiokorpsen een gezamenlijke intentieverklaring ondertekend om projectmatig samen te werken bij het toezicht op de naleving van de EVOA. Met de provincies en het IPO wordt samengewerkt waar het gaat om het interprovinciaal vervoer van afvalstoffen.

Ook worden door de Inspectie Milieuhygiëne en de CRI bewegingen van afvalstoffen projectmatig onderzocht, waarbij het gaat om de beweging (ketenonderzoek) van een bepaalde afvalstof (bv. olie-water-slibmengsels) vanaf het moment van ontstaan tot definitieve verwerking of verwijdering. Ook zal aandacht worden besteed aan afzonderlijke schakels in de keten, bijvoorbeeld aan de afvalmakelaardij.

Bij de handhaving van de EVOA wordt samengewerkt met diverse lidstaten van de Europese Unie. In 1993 is op initiatief van de Inspectie Milieuhygiëne gestart met het zogenoemde TFS-project (Transfrontier shipment), waarin wordt samengewerkt met België, Luxemburg, Engeland en Duitsland. Een in dat kader inmiddels afgesloten project betrof het grensoverschrijdend vervoer van verfafval en oplosmiddelen. Inmiddels is een vervolgproject (TFS-2) gestart waarin negen EU-lidstaten participeren ter voorbereiding van structurele samenwerking bij de controle van afvaltransporten binnen de EU.

Er zijn signalen dat gevaarlijke afvalstoffen vermengd worden met scheepsbrandstoffen.

Daarover is op 25 oktober 1994 in de Kamer een interpellatie gehouden. Door de afdeling Toezicht Straling, Stoffen en Producten van de Inspectie Milieuhygiëne worden brandstofcontroles uitgevoerd om de naleving van de normen voor zwavel, organische halogeenvbindingen en PCB's in brandstoffen en preparaten voor brandstoffen te controleren. Per jaar worden circa 600 monsters genomen. Voorbeelden zijn de controle naar de kwaliteit van aan zeeschepen geleverde brandstoffen in de Rotterdamse haven en een controleactie in Zeeland naar de kwaliteit van de gasolie voor de binnenvaart.

In 1995 zal vooral de controle op de kwaliteit van scheepsbrandstoffen geïntensiveerd worden. Doel is inzicht te krijgen in de mate van wegmengen van gevaarlijke (afval)stoffen in scheepsbrandstoffen.

5.5. Deskundigheidsbevordering

Naast het scheppen van organisatorische randvoorwaarden is ook overigens de deskundigheidsbevordering een punt van aandacht. Hieronder volgen de op dit gebied ontplooiende activiteiten, waarvan een deel inmiddels is afgerond.

Het MBT van de Inspectie Milieuhygiëne heeft, met medewerking van OM en politie een «handboek» voor de aanpak van milieufraude-onderzoeken samengesteld, dat in december 1994 werd verspreid onder politie en OM. Het handboek vormt de neerslag van tien jaar opsporingservaring en bevat stroomschema's, draaiboeken en toelichtingen daarop.

Na afloop van strafrechtelijke onderzoeken waarin de politie werd geconfronteerd met nieuwe of complexe vormen van milieufraude wordt steeds vaker een videofilm vervaardigd ter instructie van andere opsporingsambtenaren en toezichthouders. Zo zijn inmiddels twee instructiefilms in omloop terzake van illegale lozingen, is een CID-instructiefilm vervaardigd alsmede een video inzake milieutechnisch en -administratief onderzoek. Ook de eerdergenoemde grote milieuzak in Rotterdam levert zoveel materiaal op dat de projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit opdracht heeft gegeven op basis van dit materiaal twee instructiefilms te maken. De doelgroep van een van de films wordt gevormd door de opsporingsambtenaren op het terrein van milieuhandhaving bij politie; de andere film richt zich op de betrokken overheden.

De themadag die de Adviescommissie Criminaliteitsbestrijding periodiek organiseert ten behoeve van de functionarissen binnen justitie en politie die zich feitelijk bezig houden met de aanpak van zware georganiseerde criminaliteit zal in april 1995 gewijd zijn aan de aanpak van zware milieucriminaliteit. De ervaringen uit de Rotterdamse zaak zullen ook hier weer centraal staan en zullen mede aan de hand van de instructiefilm voor opsporingsambtenaren worden belicht.

Eén van de dingen die opviel tijdens de studiereis die de projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit medio 1994 naar Amerika heeft gemaakt, was de aandacht van de Amerikaanse collega's voor de presentatie ter zitting van de wat ingewikkelder zaak. Gedacht moet worden aan inzet van professioneler fotomateriaal en het visualiseren van wijzigingen in de regelgeving en vergunningssituatie gedurende de periode waarover het strafrechtelijk onderzoek zich uitstrekt.

Op wat langere termijn zal de projectgroep stappen ondernemen om deskundigen en opsporingsambtenaren door middel van een algemene training beter voor te bereiden op hun optreden ter terechtzitting bijvoorbeeld door een speciaal op een milieuzak gerichte instructievideo.

Een andere actie van de projectgroep op de langere termijn is het ontwikkelen van een cursus gericht op de aanpak van zware milieucriminaliteit. Voor een belangrijk deel zal de basis voor deze cursus worden gevormd door de resultaten van de evaluatieonderzoeken die momenteel op basis van een door het WODC ontwikkeld evaluatiemodel in een aantal grote zaken worden uitgevoerd.

5.6. Versterking informatiepositie

a. CID

De omstandigheid dat de informatie-inwinning op dit terrein veelal in de bovenwereld moet plaatsvinden maakt het noodzakelijk dat nieuwe vaardigheden en tactieken worden ontwikkeld.

Doorgaans gebeurde de informatie-inwinning in de regio door een zogenoemd «koppel» CID-inwinningsrechercheurs, die zich het hele milieuveld nog moesten eigenmaken, hetgeen een tijdrovende aangelegenheid bleek. Bovendien bleek deze constructie erg kwetsbaar toen een aantal ervaren en op milieugebied goed opgeleide CID-milieurunners op hetzelfde moment van werkkring veranderden. Een van de aanbevelingen voortkomend uit de eidevaluatie van het pilotproject CID en Milieu, zoals genoemd in de brief van 18 februari 1994 (TK 1993-1994, 22 343, nr. 16) is dan ook het koppelen van een ervaren CID-rechercheur aan een ervaren politiefunctionaris uit de milieuhandavingssector. Ervaring en deskundigheid op het gebied van het inwinnen van criminele informatie en op dat van de milieuhandhaving zijn op die manier gepaard. Diepteinvestering op technisch/juridische milieudeskundigheid kan zo achterwege blijven en de verwachte terugval in het effectief functioneren van de milieu-CID door het vertrek van de ervaren milieu

CID-ers is geminimaliseerd. De afdeling Criminele Inlichtingen Dienst van de regiopolitie Utrecht, een van de participanten in eerdergenoemde pilot, is recent met deze werkwijze gestart. Gezien de korte tijd van samenwerken is het thans nog te vroeg om conclusies te trekken over de kwaliteitsverbetering ten gevolge van de uitwisseling van inzichten en ervaringen en de effectiviteit van deze opzet.

b. Informatie van andere (overheids)instanties

Eerdergenoemd werkbezoek aan de USA heeft ook voor de verdere opbouw van de informatiepositie nieuwe impulsen gegeven. Zo kwamen ook andere aspecten van de aanpak van zware milieucriminaliteit in het programma aan de orde, zoals contacten met andere overheidsdiensten die, hoewel niet belast met de bestrijding van zware milieucriminaliteit, toch een ware schat aan gegevens blijken te kunnen leveren.

Na terugkeer in Nederland is contact gelegd met de Brandweer. Daar blijkt informatie te worden verzameld die bruikbaar is voor het vervaardigen van meer strategische overzichten, zoals hoe vaak en waar hebben branden plaatsgevonden waar sprake was van brandstichting en stoffen zijn verbrand die onder milieuwetgeving (afvalstoffen) vallen.

Een tweede punt dat is uitgezocht betreft de mogelijkheden om de veranderingen in bepaalde (verdachte) locaties zichtbaar te krijgen aan de hand van historische en actuele luchtfoto's. De instanties die op dit gebied materiaal kunnen leveren zijn onlangs doorgegeven aan de betrokken politie- en justitiefunctionarissen.

5.7. Methodieken

Gaandeweg is gebleken dat een aantal van de bestaande methodieken en werkwijzen niet is toegesneden op (middel)zware milieuzaken. Onder (auspiciën van) de projectgroep zijn de volgende werkgroepen bezig om onderzoek naar en voorstellen te doen voor invulling van gesignaleerde knelpunten:

a. Monsterneming

In veel strafrechtelijke milieuonderzoeken dient het bewijs voor vermoedelijk begane overtredingen geleverd te worden door het nemen van monsters en de analysesresultaten daarvan. Hierbij valt te denken aan besluiten op grond van de Wet milieubeheer, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren, de Wet inzake de luchtverontreiniging, de Wet milieugevaarlijke stoffen, de Wet bodembescherming etc. Meestal is de wijze van monsterneming en analyse niet bepaald in, bij of krachtens de desbetreffende wettelijke regeling.

In de praktijk bestaat echter behoefte aan een duidelijke justitiële richtlijn met betrekking tot de te volgen procedure bij het nemen en analyseren van monsters. Om die reden is een werkgroep geformeerd, onder voorzitterschap van het openbaar ministerie bestaande uit vertegenwoordigers van alle betrokken instanties, zoals politie, Rijkswaterstaat, provincies, Gerechtelijk Laboratorium en Inspectie Milieuhygiëne. Deze werkgroep verwacht thans op korte termijn een Richtlijn monsterneming en analyse in strafrechtelijke milieuonderzoeken aan te bieden aan de projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit.

b. Huiszoeking

Het bezoek aan Amerika heeft ook opgeleverd dat de daar gevolgde methodieken bij huiszoeken in een bedrijfsmatige omgeving waar de gegevensverwerkende processen veelal zijn geautomatiseerd wezenlijk verschillen van de Nederlandse. Kenmerkend verschil is dat veel meer tijd in de voorbereiding wordt gestoken waardoor uiteindelijk sneller en kwalitatief beter onderzoek mogelijk wordt.

De projectgroep heeft een werkgroep ingesteld die bezig is na te gaan of een dergelijke werkwijze ook in Nederland kan worden beproefd. De werkgroep, onder leiding van een milieuaccountant van de DCRI, verwacht medio 1995 te kunnen rapporteren.

c. Ontwikkeling standaards voor berekening wederrechtelijk verkregen voordeel in milieuzaken

Een werkgroep is belast met nader onderzoek naar bovengenoemd onderwerp. Daarbij zal de bruikbaarheid voor de Nederlandse situatie van de voor dit doel in de USA ontwikkelde software worden meegenomen. De werkgroep richt zich op rapportage eind 1995.

d. Informatie-inwinning bovenwereld

In vervolg op de onder 5.6 onder a genoemde, inmiddels afgeronde, pilot CID-milieu is een landelijke projectgroep geformeerd, met de opdracht nieuwe gedachten en methoden te formuleren en te ontwikkelen teneinde de informatiepositie in de «bovenwereld» te verbeteren. De projectgroep aanpak zware milieucriminaliteit fungeert hierbij als platform.

6. Internationale aanpak zware milieucriminaliteit

6.1. Europese Unie

Een van de onderwerpen waarover in het kader van de politieke samenwerking binnen de Europese Unie overleg wordt gepleegd is informatieverzameling op milieugebied. Dit heeft ertoe geleid dat er een aanbeveling ligt om Denemarken voorsnog aan te wijzen als verzamelpunt van strategische milieu-informatie binnen de landen van de EU. Voorsnog omdat dit op termijn als een taak voor Europol wordt beschouwd.

Door Nederland (DCRI en Inspectie Milieuhygiëne) zal verder worden bevorderd dat binnen de EU de informatieuitwisseling en samenwerking tussen politie en bestuurlijke handhavingsinstanties ook in andere landen tot stand komt.

6.2. Interpol

In mei 1994 vond de tweede vergadering plaats van de Interpolwerkgroep milieucriminaliteit, die wordt voorgezeten door Nederland. De vergadering is verdeeld in drie werkgroepen, een voor afval(stromen), waarvan de Verenigde Staten voorzitter is, een voor wildlife/cites, voorgezeten door Nederland, en een – onder voorzitterschap van Duitsland – voor radioactief materiaal.

Tot op heden is het volgende bereikt:

- er is een overzicht samengesteld van het netwerk van zo'n 40 landen met diensten die betrokken zijn bij de bestrijding van zware internationale milieucriminaliteit;
- het Secretariaat Generaal van Interpol is aangewezen als het centraal informatieverzamelpunt. De te gebruiken vragenlijst is door de algemene vergadering van Interpol geaccordeerd. De analyse-unit van Interpol SG zal de beschikbaar gekomen informatie analyseren;
- de voorbereiding van informatie-uitwisseling tussen Interpol en de UN (UNEP/CITES) is in een afrondend stadium.

7. Bestuurlijke integriteit

Bestuurlijke integriteit is een van de pijlers van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit die momenteel door Binnenlandse Zaken wordt ontwikkeld en uit dien hoofde ook in het kader van de zware milieucriminaliteit een rol speelt. De bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit bestaat uit drie onderdelen, te weten:

– personeel: het betreft hier met name de integriteit van het eigen personeel. Door Binnenlandse Zaken is een stappenplan ontwikkeld, gericht op de ontwikkeling van een preventief beleid ter voorkoming van aantasting van de integriteit. Het stappenplan is gericht op en verspreid binnen de rijksdienst;

– processen en procedures: het betreft hier het beoordelen en in stand houden van de kwaliteit van gehanteerde processen en procedures. Onder de noemer «Bewust besturen» is Binnenlandse Zaken de ontwikkeling gestart van instrumenten waarmee de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie onderzocht kan worden. De aandacht richt zich op de gevoeligheid voor oneigenlijke beïnvloeding van zowel de beleidsontwikkeling als de besluitvorming en -uitvoering met betrekking tot gemeentelijke taken.

Kan de organisatie op het moment dat derden op oneigenlijke gronden diensten, subsidies, vergunningen en dergelijke trachten te krijgen dat tijdig herkennen en daartegen actie ondernemen? De hier ontwikkelde leidraad zal binnenkort verspreid kunnen worden;

– partners: het betreft hier het antwoord op de vraag naar de beoordeling van de integriteit van potentiële contractpartners van de overheid. Op dit terrein is in opdracht van Binnenlandse Zaken onderzoek verricht naar de mogelijkheid om misdadige activiteiten te bestrijden met behulp van regelgeving op het gebied van de bouwvergunning, de milieuvergunning en de aanbesteding. De resultaten van dit onderzoek zijn neergelegd in het rapport «Gewapend bestuursrecht». Deze zijn thans voorwerp van verdere gedachtenvorming door Binnenlandse Zaken, in samenwerking met VROM, Justitie, Verkeer en Waterstaat en andere betrokkenen.

De aandacht voor milieucriminaliteit is in deze aanpak geïntegreerd.

Bestuurlijke integriteit is een actueel onderwerp op het beleidsgebied milieu, vooral waar het de verwerking en verwijdering van afvalstoffen betreft. Het rapport «Zuiver handelen in een vuile context» in juni 1994 opgesteld door drie studenten van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur vestigde daar nog eens de aandacht op. De ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken informeerden de Tweede Kamer inzake bestuurlijke integriteit bij brief van 25 september 1992 («Georganiseerde criminaliteit in Nederland, dreigingsbeeld en plan van aanpak»).

Begin 1993 werd door de secretaris-generaal van VROM een stuurgroep ingesteld om aanbevelingen te formuleren op het gebied van bedreigingen van bestuurlijke integriteit voor VROM. Deze stuurgroep rapporteerde bij nota van 27 juni 1994. De stuurgroep onderscheidde drie kwetsbare taken binnen VROM: aanbestedingen door de Rijksgebouwendienst, subsidieverlening door DGM en het afvalbeleid. Terzake van deze drie aandachtsgebieden werden aanbevelingen geformuleerd, te weten:

- * aanscherping van gedragsregels;
- * organiseren van workshops;
- * themabehandeling in modules van managementopleidingen;
- * een voorlichtingsbrochure en instructievideo;
- * een meld- en informatiepunt bij de Dienst Recherchezaken van VROM, waar men informatie en adviezen kan inwinnen.

8. Milieurecht en zelfregulering

Tot slot wordt, overeenkomstig het verzoek in uw brief van 8 december 1994, een reactie gegeven op nummer 9-94 van Justitiële Verkenningen over milieurecht en zelfregulering. In dit nummer komt de vraag naar voren of zelfregulering onder omstandigheden kan leiden tot ongewenste effecten met betrekking tot de naleving van milieuregelgeving.

Zelfregulering neemt bij de uitvoering van het milieubeleid een steeds belangrijker plaats in. Bij zelfregulering geeft de betrokken doelgroep zelf aan op welke wijze men maatregelen treft of wil gaan treffen ter bevordering van de kwaliteit van het milieu. Op deze manier wordt ruimte gegeven aan de eigen verantwoordelijkheid van de doelgroep. Zelfregulering vindt over het algemeen plaats binnen door de overheid vastgestelde kaders.

Een heldere taakstelling is daarbij erg belangrijk. Duidelijk moet worden aangegeven welke verplichtingen door de partijen worden aangegaan. Hierbij mag er geen twijfel over bestaan in welke mate partijen gebonden zijn. Ook dient de overheid zich zo goed mogelijk te overtuigen van de betrouwbaarheid van diegenen aan wie zij verantwoordelijkheid voor de uitvoering van milieubeleid overlaat of toekent. Indien er sprake is van concrete verplichtingen geldt, zoals in het tweede Nationaal Milieubeleidsplan is aangegeven, het adagium «afpraak is afspraak». Eenmaal gemaakte afspraken blijven onverkort van kracht.

Via onder meer monitoring en verslaglegging kan worden nagegaan of, en zo ja in hoeverre, zelfregulering effectief is en eventuele afspraken worden nagekomen. Openbaarheid van (delen van) een bedrijfsmilieuverslag kan een bijdrage leveren aan het inzicht in de effectiviteit van zelfregulering. Indien afspraken zijn verwerkt in de vergunning(voorschriften) kan uiteraard tevens gebruik worden gemaakt van de bij vergunningtoezicht bestaande mogelijkheden.

Als zelfregulering geen succes blijkt te zijn, dient hierop op een adequate wijze te worden gereageerd. Voorkomen moet worden dat zelfregulering als façade kan worden gebruikt door malafide bedrijven. Naar dat aspect is door het WODC een onderzoek gestart. Doel van het onderzoek is na te gaan of toepassing van de zogenoemde alternatieve beleidsinstrumenten mogelijk risico's van milieucriminele praktijken met zich meebrengt, zo ja te bepalen om welke risico's het gaat en hoe men deze zou kunnen ondervangen.

Mocht misbruik van de geboden ruimte worden geconstateerd dan moet worden bekeken of het nodig is om bijvoorbeeld een eventuele vergunning aan te scherpen of dat alsnog moet worden overgegaan tot het invoeren van een wettelijke regeling. In verband hiermee dient het bevoegde gezag te beschikken over adequate handhavinginstrumenten. Overeenkomstig de betreffende mededelingen in het NMP 2, is een verdere verbetering van de handhavinginstrumenten in voorbereiding.

XNoot

1

Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

Inhoudsopgave

- [Aanhef](#)
- [Lichaam](#)
- [Ondertekening](#)
- [Lichaam](#)
 - [NOTITIE AANPAK ZWARE MILIEUCRIMINALITEIT](#)
 - [1. Inleiding](#)
 - [2. Zware milieucriminaliteit](#)
 - [2.1. Definitie](#)
 - [2.2. Bijzondere vormen](#)
 - [2.3. Relevante vormen van milieucriminaliteit bij de toekenning NMP-BOP-gelden](#)

- [3. Omvang zware milieucriminaliteit](#)
- [4. Plan van aanpak](#)
- [4.1. Fenomeenbeschrijving en marktanalyse](#)
- [4.2. Afvalproblematiek](#)
- [4.3. Bedreigde uitheemse diersoorten](#)
- [5. Operationele aanpak](#)
- [5.1. Interregionale samenwerking](#)
- [5.2. De landelijke taskforce](#)
- [5.3. De rol van het Milieubijstandsteam](#)
- [a. Milieuhygiënische deskundigheid](#)
- [b. Milieujuridische deskundigheid](#)
- [c. Recherchetechnische deskundigheid](#)
- [5.4. Preventie van milieucriminaliteit](#)
- [5.5. Deskundigheidsbevordering](#)
- [5.6. Versterking informatiepositie](#)
- [a. CID](#)
- [b. Informatie van andere \(overheids\)instanties](#)
- [5.7. Methodieken](#)
- [a. Monsterneming](#)
- [b. Huiszoeking](#)
- [c. Ontwikkeling standaards voor berekening wederrechtelijk verkregen voordeel in milieuzaken](#)
- [d. Informatie-inwinning bovenwereld](#)
- [6. Internationale aanpak zware milieucriminaliteit](#)
- [6.1. Europese Unie](#)
- [6.2. Interpol](#)
- [7. Bestuurlijke integriteit](#)
- [8. Milieurecht en zelfregulering](#)

Acties

- [Authentieke versie downloaden \(pdf\)](#)
- [Xml-formaat downloaden](#)
- [Technische informatie](#)
- [Permanente link](#)

E-overheid bouwt mee aan betere dienstverlening met minder regeldruk

Overheid.nl werkt samen met: [Antwoord voor Bedrijven](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

SnelzoekenInfo

Snelzoeken

U kunt dit veld gebruiken om te zoeken op

–een vrije zoekterm voor het zoeken op tekst (bijvoorbeeld "milieu")

–een betekenisvolle zoekterm voor het zoeken naar specifieke publicaties (bijvoorbeeld dossiernummer '32123' of 'trb 2009 16').

U kunt termen combineren door EN te zetten tussen de termen (blg 32123 EN milieu).

U kunt zoeken op letterlijke tekst door " om de term te zetten. ('appellabele toezeggingen').

Voor meer mogelijkheden en uitleg verwijzen wij u naar de help-pagina's van Officiële bekendmakingen op

overheid.nl